

ОТЧЕТ

за дейността на Националната съдебна мрежа
за международно сътрудничество
по наказателни дела в Република България



през периода 2021 г. - 2023 г.

I. История и развитие на Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела в Република България.

С решение на СК на ВСС по протокол №28/25.09.2018 г. бе открита процедурата за избор на нови членове и национално лице за контакт, като след проведеното събеседване с допуснатите кандидати и извършеното оценяване съгласно чл. 13 и чл. 14 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ, на основание на чл. 15, във връзка с чл. 3 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ, конкурсната комисия на 29.01.2019 г. обяви класирането на кандидатите. Съдийската колегия с решение по протокол т. 5.1 и 5.2 от 26.03.2019 г. избра новите членове на мрежата и съдия Мариета Неделчева за национално лице за контакт. С решение по протокол №20/25.06.2019 г. на СК, т.19, по предложение на националното лице за контакт на НСММСНДРБ всички членове на Мрежата бяха избрани за контактни точки в Европейската съдебна мрежа.

Новоизбраните членове на Мрежата, тъй като не бяха излъчени представители на апелативни райони Пловдив и Велико Търново, помежду си разпределиха дейността свързана с оказване на помощ, отнасяща се до международното сътрудничество по наказателни дела, както следва:

Апелативен район София:

Андроника Ризова – Ръжданова – съдия в Районен съд – Петрич;
Калин Баталски – председател на Окръжен съд – Перник;
Карамфила Тодорова – съдия в Апелативен съд – София;
Мариета Неделчева – съдия в Специализирания наказателен съд /закрит на 27.07.2022 г./, в момента съдия в Окръжен съд – София;
Татяна Грозданова – Чакърлова – съдия в Апелативен съд – София.

Апелативен район – Бургас:

Георги Иванов – съдия в Окръжен съд - Бургас;
Мартин Данчев – административен ръководител, председател на Окръжен съд – Сливен;
Пламен Синков – и.ф. административен ръководител, председател на Апелативен съд – Бургас, а впоследствие и председател на същия съд;
Светлин Иванов – съдия в Окръжен съд – Бургас.

Апелативен район Варна:

Светла Даскалова – съдия в Окръжен съд – Варна;
Светослава Колева – съдия в Апелативен съд – Варна;
Янко Янков – заместник-председател на Апелативен съд – Варна.

Апелативен район Велико Търново

Мариета Неделчева – съдия в Окръжен съд – София;
Татяна Грозданова – Чакърва – съдия в АС – София.

Апелативен район Пловдив:

Мариета Неделчева – съдия в Окръжен съд – София;
Светла Даскалова – съдия в Окръжен съд – Варна.

По молба на съдиите Пламен Синков – заместник –административен ръководител на Апелативен съд – Бургас, а впоследствие и административен ръководител на Апелативен съд – Бургас и Янко Янков заместник-административен ръководител на Апелативен съд – Варна, с оглед на голямата им натовареност и административните функции, които двамата съдии изпълняват, същите бяха освободени от СК на ВСС от ангажимента им като членове на НСММНДРБ и звена за контакт в Европейската съдебна мрежа, съответно, съдия Янков - с решение по протокол № 8/01.03.2022 г., а съдия Синков - с решение по протокол № 15/11.04.2022 г.

С решение на СК на ВСС по протокол №9/08.03.2022 г. бе открита процедура за избор на членове на НСММСНДРБ. С решение СК на ВСС на основание чл.15 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ избра за член на Мрежата съдия Ангелина Лазарова от Апелативен съд – Варна. Впоследствие с решение на СК на ВСС съдия Лазарова бе избрана и за звено за контакт в ЕСМ.

Основната роля на звената за контакт в ЕСМ, дефинирана в Решение 2008/976/ПВР на Съвета от 16 декември 2008 г. относно ЕСМ (Решението за ЕСМ) като „активни посредници“ е да улеснява съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси между държавите членки на ЕС. Във връзка с тази своя роля те подпомагат установяването на преки контакти между компетентните органи, като предоставят правна и практическа информация, необходима за изготвянето на ефективно искане за съдебно сътрудничество или за подобряване на съдебното сътрудничество като цяло (чл.4 от „Решението за ЕСМ“). Съгласно „Решението за ЕСМ“ в държавите на контактните точки, същите следва да промотират и да участват в организацията на различни обучения за съдебно сътрудничество. ЕСМ е уникална мрежа, съставена от отдадени професионалисти /съдии, прокурори, служители в Министерствата на правосъдието на държавите членки/, които активно съдействат при транснационалните разследвания и съдебни процеси и борбата със сериозните престъпления и безнаказаността. ЕСМ допринася за осъществяване на директните контакти между професионалистите от държавите членки и разрешаване на различни правни проблеми възникнали в наказателното производство. Освен това ЕСМ играе и важна роля при своевременното предоставяне на информация на контактните точки и националните власти за извършените промени в правната рамка и в процедурите по прилагане на инструментите за международно сътрудничество по наказателни дела.

В периода от време, който обхваща докладът за 2021 г. - 2023 г., пандемията, причинена от заболяването коронавирус (Ковид-19) продължи да оказва въздействие върху всички сфери на живота на хората, включително и в частност в областта на международното сътрудничество по наказателни дела. Обявеното извънредно положение след първоначалния момент /13.03.2020 г./ беше изменено в извънредна обстановка, която в продължение на цялата 2020 г. до края на месец май 2021 г., беше многократно удължавана. През цялото това време членовете на НСММСНД, които са и контактни точки в Европейската съдебна мрежа, продължиха да бъдат сигурен канал за улесняване на съдебното сътрудничество по наказателни дела и да помагат на своите колеги при нужда от оказване на помощ в тази област.

През 2023 г. бе чествана 25-ата годишнина на Европейската съдебна мрежа, като бяха отбелязани големите постижения и приноса на ЕСМ в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

Основните направления на дейността на членовете на Мрежата през периода 2021 г. – 2023 г. са, както следва:

II. Дейност по запитвания към съдиите-членове.

1. Официални запитвания – ПРИЛОЖЕНИЕ 1, Обобщение на дейността.

Съдействие е било потърсено и предоставено от съдиите-членове през 2021 г. чрез общо 125 бр. дейности, през 2022 г. чрез общо 137 бр. дейности, а през 2023 г. – чрез 167 бр. дейности.

Официални запитвания са постъпили, както следва - през 2021 г. от общо 69 различни органи – 22 от които национални, 13 чуждестранни и 6 са постъпилите искания от други контактни точки на ЕСМ. През 2022 г. 4 искания са постъпили от Еврюст, 58 от местни органи, 10 от чуждестранни органи и 6 от други контактни точки на ЕСМ и през 2023 г. - 128 запитващи органа, от които 101 местни органи, 17 чуждестранни и 10 от контактни точки от други държави - членки на ЕС.

През 2021 г. запитванията са се отнасяли до 69 бр. тежки престъпления и 15 други престъпления, през 2022 г. – до 88 тежки престъпления и 13 други престъпления, а през 2023 г. са се отнасяли до 127 тежки престъпления и 24 други престъпления. В част от случаите търсената информация, относима към съответното дело, е била предоставена без да е било известно за какво престъпление е наказателното производство, по което е отправено запитването, или след приключването на такова, поради което тези престъпления не са включени в статистиката.

Информация по относимото (национално или чуждо) законодателство през 2021 г. е била предоставена в 9 случая, през 2022 г. - в 15 случая, а през 2023 г. - в 14 случая.

През 2021 г. съдиите-членове на Мрежата и контактни точки в ЕСМ са предоставили помощ във връзка с подготовката и предоставянето на молби - при изпълнението на правна помощ в 35 бр. случаи, през 2022 г. – в 46 случая, а през 2023 г. в 32 случая. В тези случаи е включена и предоставената помощ от съдиите - членове на Мрежата в случаите на забавяне на изпълнението на молбата за правна помощ и неполучаване своевременно на отговор от компетентните държави - членки в ЕС и трети държави.

Съгласно докладите на членовете на Мрежата, използването на ЕЗА продължава да се извършва ефективно, като за 2021 г. е имало 15 случая, за 2022 г. - 13 случая, а през 2023 г. е оказана помощ в 26 на брой случаи на предоставена помощ при подготовката и в процеса на изпълнение на ЕЗА или на искане за екстрадиция. Обикновено оказваната помощ се отнася до изискване на по-бързо предоставяне от издаващия орган на допълнителна информация, при констатирани от българския съд неясноти при описание на престъплението и участието на исканото лице в него,

както и до изискване на гаранции по реда на чл.41, ал.2 и ал.3 от ЗЕЕЗА в случай, че за престъплението, за което се иска предаването на лицето е предвидено наказание доживотен затвор или мярка, изискваща постоянно задържане на лицето, или лицето е българския гражданин. Асистенцията, която е предоставена при исканията за екстрадиция най-често се отнасят до откриване и посочване на приложимия правен акт в процедурата по предаване на лицето на трета държава, или пък на доклади на различни неправителствени организации, от които може да се направи извод за политическата обстановка в съответната трета държава, както и дали е налице опасност в случай, че лицето бъде предадено за съдене или за изпълнение на наложено му наказание „лишаване от свобода“, същото да бъде подложено на унизително или нечовешко отношение.

През 2021 г. в 26 случая е оказана помощ по време на издаването и изпълнението на ЕЗР, от които в половината от тези случаи (13 на брой) помощта е предоставена по време на изпълнението на ЕЗР, а в другата половина от случаите (също 13) - при подготовката на ЕЗР, през 2022 г. – това е станало в 23 случая, а през 2023 г. в 16 на брой случаи, като общият брой на случаите през отчетната година е намалял значително в сравнение с предходните 2021 г. и 2022 г. Въпреки това обаче може да се направи извод, че европейската заповед за разследване продължава да бъде един от най-често използваните международни инструменти за съдебно сътрудничество по наказателни дела. С оглед на зачестилата употреба на електронни средства за комуникация и за реализиране на съдебното сътрудничество, съдебните органи на държавите членки все по-често използват разпита на свидетели чрез видеоконферентна връзка. С оглед на горните изводи безспорно е установено, че в съдебна фаза най-често използваният инструмент е издаването на ЕЗР за разпит на свидетел чрез видеоконферентна връзка или чрез стандартната процедура, чрез задаването на писмени въпроси, включени във въпросници или изискване на представянето на справки и документи от компетентните органи на държавите членки. Обикновено членовете на Мрежата са ангажирани в целия процес от съставянето на ЕЗР, издирването на компетентния орган за нейното изпълнение и изпращането ѝ, през уточняването на техническите детайли за осъществяване на видео връзката, уточняването коя от страните ще осигури участието на преводач, до осъществяването на разпита и изпращането на съставения от българския съд протокол за проведения разпит. Звената за контакт са посредници между компетентните органи, като дори има случаи, когато за да бъде реализиран разпитът, съответното звено за контакт през цялото време е поддържало интензивна връзка и по телефона с представител на компетентния орган в чужбина. В досъдебното производство се забелязва използване на ЕЗР в по-широк диапазон /разпити на свидетели, събиране на писмени и веществени доказателства,

използване на специални разузнавателни средства и др./ с оглед на извършването на разследване на различните видове престъпления.

Предоставяне на помощ по време на подготовката на издаване на актове за обезпечаване и при изпълнение на такива актове е било осъществено по 2 запитвания през 2021 г., едното по искане на чуждестранен орган, а другото отнасящо се до изпълнението на актове за обезпечаване от национален орган, през 2022 г. – 1 запитване, а през 2023 г. – 2 запитвания. Не е регистриран случай, в който да е била предоставена помощ от член на Мрежата по време на подготовката на издаване на актове за обезпечаване през 2023 г.

От докладите на членовете на Мрежата става ясно, че е оказана помощ по време на подготовката на издаване на удостоверение за финансова санкция в 2 случая на национални органи и в 2 случая от чуждестранен орган през 2021 г., както и в 4 случая на оказана помощ по време на изпълнението на искането за финансова санкция. За 2022 г. в отчетите е посочено, че в 3 случая е предоставена помощ при изготвяне и в 15 случая по време на изпълнение на искането за признаване и изпълнение на финансови санкции. Регистрирани са 2 случая на оказана помощ по време на подготовката на издаване на удостоверение за финансови санкции през 2023 г. През същата година е предоставена помощ на 18 национални и на 6 чуждестранни органа по време на изпълнение на искането за признаване на финансова санкция. Най-голям брой от отправените молби за помощ от компетентните органи, отнасящи се до изпълнението на финансовите санкции, са за изискване и за получаване на своевременна информация от органите на държавите членки, по отношение на посочването на ясно и точно описание на нарушението, за което се отнася наложената финансова санкция на засегнатото лице и предоставянето на пълен и точен превод на удостоверението. Най-често от Република Австрия и Федерална Република Германия биват изпращани в България удостоверения, които са частично преведени /забелязва се, че никога няма превод на компетентния издаващ орган и колегите се налага понякога сами чрез Google translator да превеждат наименованието/ или са преведени посредством използван машинен превод, който е неясен и неточен, поради което е необходимо и изискването на допълнителен пълен и точен превод на български език. По този въпрос членовете на Мрежата са се обръщали към контактни точки от ЕСМ с оглед на преустановяване на тази порочна практика, но от отговора от колегите се установява, че удостоверенията се издават от административни органи в държавите им по отношение на които те не разполагат с никакви правомощия, освен да препратят нашите искания към тях. Друга допълнителна информация, която се изисква от издаващите органи обикновено се отнася до обстоятелството връчен ли е документът, с който е наложена финансовата санкция и начина му на

връчване. Членовете на Мрежата са констатирани колебанията на част от колегите си по какъв начин следва да бъде изпълнено наложеното наказание „глоба“ или „конфискация“ по наказателни дела, когато лицето живее и притежава имущество в чужбина. С оглед на тази констатация в процес на създаване от Мрежата е кратко упътване в кои случаи и как се попълват съответните удостоверения по Закона за признаване, изпълнение и изпращане на актовете за конфискация или отнемане и решения за налагане на финансови санкции.

През 2021 г. са регистрирани 2 искания от национални органи за предоставяне на помощ по време на подготовката на издаване на акт за конфискация и 3 искания за изпълнението на акта за конфискация, също от национални органи, а през 2022 г. - 2 искания за подготовка и 1 искане за предоставяне на помощ по време на изпълнение на актовете за конфискация. През 2023 г. е оказано съдействие по 1 искане от национален орган по време на подготовката на издаване на акт за конфискация и по 2 искания по време на изпълнението на акта за конфискация. Забелязва се от предоставените от членовете на Мрежата отчети, че този инструмент се прилага рядко и когато се прилага се срещат затруднения от изпълняващия орган поради съществените разлики в законодателствата на държавите членки в тази област на наказателното и наказателното процесуално право. Основните трудности, които българските изпълняващи органи срещат, както при изпълнение на наложено наказание „конфискация“, така и при искането за налагане на обезпечение по отношение на недвижими имоти е липсата на подробно описание на имотите, които се иска да бъдат конфискувани или върху които се иска да бъде наложено обезпечение, а именно - не само административния адрес на имота, но и номера му по кадастралната карта, както и други негови индивидуализиращи белези.

Следва да бъде отбелязаната тенденцията към значително увеличаване на случаите на предоставена помощ по време на изпълнението на удостоверенията за признаване на наказания лишаване от свобода (ЗПИИАННЛСМВЛС, в сила от 01.01.2020 г. и РР 909/2008/ПВР), като през 2021 г. са регистрирани 15 такива случая, през 2022 г. - 10 случая, а през 2023 г. са регистрирани 26 такива случая по искане на национален орган и 5 случая по искане на чуждестранен орган. В един случай през 2021 г. е предоставена помощ по време на издаването на удостоверението за признаване на наказание лишаване от свобода по искане на национален орган. Така констатираната тенденция към увеличаване на случаите на трансфер на осъдени лица се дължи най-вече на нормализирането на обществения и социален живот и преодоляването на кризата, причинена от заболяването „Ковид-19“ и затварянето на държавите за един дълъг период, през който не се извършване трансфер на затворници. Законът за признаване, изпълнение и изпращане на съдебни актове за налагане на

наказание лишаване от свобода или на мерки, включващи лишаване от свобода влезе в сила от 01.01.2020 г. и за времето до края на 2023 г. бе натрупана значителна съдебна практика по неговото прилагане, както и бяха постановени и редица решения от Съда на Европейския съюз, които до голяма степен изясниха констатираните от компетентните органи на държавите членки неясноти. Членовете на Мрежата следят съдебната практика, от която могат да се направят изводите, че в началото на действието на Закона имаше затруднения при неговото прилагане, но практиката на ВКС в случаите на възобновяване на такива производства до голяма степен допринесе за тяхното преодоляване. В момента съществува разнوبой в практиката на съдилищата относно това дали осъденото лице, когато се намира в затвор в друга държава членка и се иска неговия трансфер е достатъчно само да бъде редовно уведомено за наличието на производство по реда на Закона за признаване, изпълнение и изпращане на съдебни актове за налагане на наказание лишаване от свобода или на мерки, включващи лишаване от свобода и призовано за съдебно заседание и за възможността да упълномощи избран от него адвокат да го защитава или е задължително да бъде осигурено неговото задължително участие в заседанията по образуваното в България дело чрез видеоконферентна връзка. В апелативен район Пловдив е наложена практиката, че е задължително осигуряването на участието на лицето в съдебно заседание, като неосигуряването води до нарушаване на правото му на защита и отмяна на постановеното от съответния окръжен съд решение.

През 2021 г. членовете на Мрежата са предоставили помощ в 4 случая, отнасящи се до изпълнение на искане за признаване на наказание пробация и за издаване на удостоверение за издаване на такова удостоверение, през 2022 г., регистрираните случаи са 2, а през 2023 г. в 2 случая е оказана помощ по време на издаване на удостоверение за признаване на наказание пробация и надзор върху пробационните мерки и алтернативните санкции, и в 3 случая е предоставена помощ по време на издаване на удостоверение за признаване на наказание пробация и надзор върху пробационните мерки.

През 2021 г. - в 7 случая, през 2022 г. – в 6 случая и през 2023 г. в 7 случая е предоставена помощ в други процедури за съдебно сътрудничество от членовете на Мрежата като например – изискване на данни за съдимост на подсъдимо лице и установяването му намира ли се в някое от местата за лишаване от свобода в Република България и в кое точно, съдействие за уточняване на компетентния орган и др.

Следва да се отбележи, че така посочената по-горе статистика не отразява в пълен обем свършената работа от членовете на Мрежата и усилията, които са положили, за да предоставят нужната правна помощ. Понякога казусите са сложни и се изисква оказване на многократна помощ

и намеса на контактната точка, за да приключи успешно случаят, нуждаещ се от съдебно сътрудничество.

2. Неофициални запитвания.

Следва да бъде отчетено, че ежедневно членовете на Мрежата правят консултации по телефона със свои колеги като дават разяснения по прилагането на правните инструменти за съдебно сътрудничество, компетентния орган, на който следва да бъде изпратена ЕЗА, ЕЗР или молбата за правна помощ, също така дават съвети кой инструмент да бъде избран с цел реализиране на ефективно сътрудничество по наказателни дела. Тези консултации и съвети, които се дават ежедневно от членовете на Мрежата, не са отразени в отчетността.

От обобщените доклади на членовете на НСММСНД става ясно, че Рамково решение 2002/584/ПВР за ЕЗА и процедурите за предаване между държавите-членки и респ. националния ЗЕЕЗА остава един от най-често прилаганите ефективни правни инструменти в областта на съдебното сътрудничество по наказателни дела. През разглеждания период членовете на Мрежата, които са и контактни точки в ЕСМ, са улеснили процеса на издаване и изпълнение на европейски заповеди за арест /ЕЗА/ в множество случаи като са предоставяли информация за националните процедури, установявали са директен контакт с издаващите национални власти и са улеснявали обмена на информация по делата, отнасящи се до ЕЗА. В случаите, когато не са получили своевременно отговор на своите запитвания, те са се обръщали към контактни точки от съответните държави членки с цел да проверят движението на молбата на българските власти и да ускорят предоставянето на търсената информация. Много редки са били случаите, когато звената за контакт не са получавали отговор, поради което и случаят е насочван за съдействие към Националното бюро на Република България в Евроюст, където обикновено всичко е било разрешавано успешно.

На 10.03.2021 г. бе постановено **Решение на Съда на ЕС по дело С-648/20 PPU**, с което Съдът на ЕС реши, че чл.8, параграф 1, буква В от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., във връзка с чл.47 от Хартата на основните права на ЕС и практиката на съда, трябва да се тълкува в смисъл, че не са изпълнени изискванията, присъщи на ефективната съдебна защита, от която трябва да се ползва лице, срещу което е издадена европейска заповед за арест за целите на наказателното преследване, ако както европейската заповед за арест, така и съдебният акт, на който се основава, са издадени от

прокурор, който може да бъде квалифициран като „издаващ съдебен орган“ по смисъла на член 6, параграф 1 от това рамково решение, но не подлежат на съдебен контрол в издаващата държава членка преди предаването на издирваното лице от изпълняващата държава членка. Във връзка с така постановеното решение както Великобритания, така и държавите-членки на ЕС, започнаха да отказват изпълнението на ЕЗА, издадена от български прокурор въз основа на постановление за задържане за срок от 72 часа на обвиняемото лице. Горното наложи въвеждането на промяна в нормативната уредба и съобразяване на разпоредбите на закона с постановеното решение от Съда на Европейския съюз. Така през 2021 г. в МП бе създадена работна група, в която като експерти участваха съдиите Карамфила Тодорова и Светослава Колева. В резултат на работата на работната група бе прието и изменение и допълнение на ЗЕЕЗА, публикувани в Държавен вестник, бр.100 от 01.12.2023 г.

На следващо място е необходимо да бъде отбелязано, че в началото на пандемията процедурите по фактическото предаване на лица бяха изцяло спрени независимо от правното основание за това – Рамково решение 2002/584/ПВР за ЕЗА, Рамково решение 2008/909/ ПВР за взаимно признаване на присъди налагащи наказание лишаване от свобода, поради отказаните полети и затворени граници дори и в Шенгенското пространство, като това положение продължи до средата на 2021 г.

В началото на пандемията главният въпрос, който беше поставян и се отнасяше до ЕЗА е за прилагането на параграфи 3 и 4 от чл.23 от Рамковото решение за ЕЗА и по-точно за интерпретирането на термина „обстоятелства, които са извън контрол на държавите членки“ и прилагането на Параграф 4 в случай на невъзможност лицето практически да бъде предадено поради ограниченията, а именно отлагане на фактическото предаване на лицето поради сериозни хуманитарни причини, които застрашават живота и здравето му. Тази пречка към момента вече е преодоляна и се наблюдава тенденция към увеличаване на делата в българските съдилища за трансфер на осъдени български граждани в родината им, където същите по-лесно биха се реинтегрирали в обществото, имат семеен и приятелски кръг и говорят български език. Значителна част от тези производства се отнасят до искания за признаване и приемане за изпълнение в Република България на присъди, с които са осъдени български граждани и им е наложено наказание „лишаване от свобода“ /предимно осъдени за извършени престъпления „трафик на мигранти“, но и за други престъпления като „убийство“, „пране на пари“, „трафик на наркотици“ и други/. Основните трудности, които съдилищата срещат в тези производства са непълния или лош превод на изпратеното удостоверение, което го прави неясно и дори противоречиво. Срещат се и трудности при наличие на необходимост от адаптиране на наложените

наказания „лишаване от свобода“, съобразно предвиденото наказание в Наказателни кодекс на Република България.

При анализиране на събраните данни в периода 2021 г. - 2023 г., продължава да е актуално посоченото в доклада на НСММСНДРБ за 2020 г., че прави впечатление отсъствието на казуси по признаване и изграждане на актове по мерки за процесуална принуда, различни от задържане, незначителното прилагане на инструментите за обезпечаване и конфискации, както и липсата на прилагане на института на европейската заповед за защита. От това може да се направи извода, че тези инструменти за международно правно сътрудничество са слабо познати на българските магистрати, поради което следва да бъдат организирани поредица от обучения за популяризирането им и увеличаване на случаите на тяхното използване и успешно прилагане.

Всеки от членовете на Мрежата е подготвил своя личен отчет, който е включен в **ПРИЛОЖЕНИЕ 2**.

III. Участие в пленарни и регулярни срещи на Европейската съдебна мрежа (ЕСМ) и други дейности свързани с дейността на ЕСМ.

1. В периода 2021 г. - 2023 г., както и преди това, участието на членовете на Мрежата и звена за контакт в пленарните и регулярни срещи на ЕСМ бе организирано на ротационен принцип, за да може всяка една контактна точка да участва в такъв формат, организиран от ЕСМ. Членовете на Мрежата редовно получаваха информация за поканите, отправени за участие в срещите, както и при желание на някои от членовете да участва, той бива своевременно командирован от СК на ВСС чрез КАК по предложение на националното лице за контакт на НСММСНД за участие. В срещите съгласно правилата на ЕСМ могат да участват най-много по две контактни точки от държава членка и тези места бяха разпределяни между контактните точки от Мрежата /които са само съдии/ и представителите на прокуратурата. Участието в посочените срещи е ставало възможно благодарение на оперативната работа на съответните комисии и командироването на звената за контакт и осигуряването на средства от СК на ВСС. Следва да бъде отбелязано и своевременното съдействие по уреждане на логистични въпроси, като организацията на пътуването и престоя в съответните държави от Отдел „Международна дейност и протокол“ при ВСС. Посочените срещи и участието в тях са от съществено значение с оглед създаването на мрежови връзки и лични контакти, тъй като човешкият фактор е един от основните елементи за работа на ЕСМ и разбира се ключов фактор, определящ

ефективността на предоставянето на необходимата помощ и следователно успеха на ЕСМ и на НСММСНДРБ в частност.

Пленарните и регулярни срещи на ЕСМ създават възможност на звената за контакт от държавите членки да се срещат, да изграждат взаимно доверие помежду си и да установяват стабилни професионална връзки, както и да обсъждат правни и практически проблеми и да обменят опит и добри практики в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

На 56-ата среща на Мрежата, която бе проведена онлайн на 29.06.2021 г., участие е взел съдия Георги Иванов. На 57-та Пленарна среща, която бе проведена за времето от 18 - 20.10.2021 г. в гр.Любляна, Република Словения участие е взела съдия Карамфила Тодорова. В 59-ата среща, която бе проведена за времето от 09 - 11.11.2022 г. в гр.Прага, Република Чехия, е взела участие съдия Мариета Неделчева. За целта преди провеждане на срещата съдия Неделчева е попълнила отговорите в изпратения от Чешкото председателство на Съвета на ЕС въпросник, отнасящ се до прилагането на специални разузнавателни средства по трансгранични наказателни дела.

В 60-ата Пленарна среща, която бе проведена в Кралство Швеция за времето от 12 до 14.06.2023 г. участие са взели съдиите Ангелина Лазарова и Карамфила Тодорова.

На 58-та и 61-та пленарни срещи на ЕСМ членове на Мрежата не са взели участие поради наличието на предварително планирани техни служебни ангажименти и невъзможността тези ангажименти да бъдат отложени.

2. На 08.12.2021 г. бе организирана и проведена онлайн Национална среща по инициатива на Националната съдебна мрежа за съдебно сътрудничество по наказателни дела на Република България (НСММСНДРБ). За участие в срещата бяха поканени освен звената за контакт на Р България в ЕСМ в съдилищата и прокуратурата, но и представители на ВСС, ВКС, МП и представител на академичните среди – проф. Георги Митов. Националната среща бе организирана с оглед постановеното от СЕС решение по дело С-852/2019 г. на 11.11.2019 г. по направено преюдициално запитване на Специализирания наказателен съд /закрит/ на Република България, с което Съдът постанови, че държава членка, която не разполага със средства за защита на лицата срещу издаването на ЕЗР за провеждането на процесуално-следствените действия разпит на свидетели с видеоконферентна връзка и претърсване и изземване, не следва да издава ЕЗР за провеждането на такива действия. С оглед това решение членовете на Мрежата идентифицираха опасността по издаването на ЕЗР от български компетентни органи за извършване на различни процесуално-следствени действия на територията на държавите

членки на ЕС, да бъде постановяван отказ и да не бъдат изпълнявани, което би затруднило съществено както разследването, така и съдебното производство по транснационални случаи и случаи, в които има нужда от събиране на доказателства в чужбина. За целта преди провеждането на срещата, бе направено запитване по инициатива на НСММСНДРБ чрез Секретариата на Европейската съдебна мрежа до контактните точки на всяка една държава членка с поставени въпроси за правните средства за защита, с които те разполагат в техните държави. Тази информация беше необходима и беше получена от голям брой държави членки, с оглед обсъждането на решението на СЕС, което е задължително за държавите членки и дискутиране на това по какъв начин ще се прилага за в бъдеще Директива 2014/41 относно ЕЗР. Така въз основа на тази инициатива на НСММСНДРБ впоследствие бе създаден въпросник от Секретариата на ЕСМ, като броят на въпросите бе увеличен и всяка държава членка бе поканена да представи своето законодателство и правните средства за защита, с които разполага при издаване на ЕЗР. Този въпросник с оглед предоставянето на информация за законодателството на Република България бе попълнен с общите усилия на съдиите Грозданова, Неделчева и Годорова. Създадената вследствие компилация от отговорите на всички държави членки бе публикувана на сайта на ЕСМ и може да бъде намерен на посочения по-долу адрес¹.

3. Участие на съдия Калин Баталски в онлайн среща за новоназначени контактни точки на ЕСМ на 29.07.2021 г.

4. През март 2022 г. започна създаването на нов уебсайт на ЕСМ и бе подета инициатива за попълването на изцяло нова форма на „белгийските фишове“ /Fishes Belges/, които съдържат кратка информация за законодателството на всяка държава, отнасяща се до използването и прилагането на правни инструменти на международното сътрудничество. Белгийски фишове съдържат информация за нормативните актове, които на национално ниво уреждат съответния инструмент, какви процесуално-следствени действия могат да бъдат извършвани на територията на държавите членки и реда за извършването им, компетентните органи и приложимите езици, на които следва да бъдат преведени относимите документи. Попълването на „белгийските фишове“ на английски език бе разпределено между звената за контакт в ЕСМ на Република България от съдилищата и от прокуратурата.²

5. Участие на съдия Мариета Неделчева в онлайн обучение за периода от 15 до 17.03.2022 г., организирано от Евроюст, на тема „Преглед

¹ <https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn2021/ContentDetail/EN/6/89>.

² <https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn2021/FichesBelges/EN>

на международното сътрудничество между държавите членки на ЕС и южните партньорски страни в областта на разследването на тероризма и прилагането на специални разузнавателни средства“.

6. Участие в Четвъртата среща на контактните точки на държавите членки и западните Балкани, проведена на 21.09.2022 г. в гр. Будва, Черна гора, на съдия Мариета Неделчева.

7. Участия в организираните езикови обучения от ЕСМ на английски език е взел съдия Калин Баталски през 2022 г. във Финландия и през 2023 г. в Италия. Обученията са били проведени съгласно предварително изпратените програми на участниците. По естеството си същите включват обучителни часове по юридически английски език, обикновено ръководени от г-жа Ева Саманиего – преподавател от Националния университет за дистанционно образование на Кралство Испания, както и презентации на колеги – практики, членове на ЕСМ и други експерти, работили по казуси, свързани с престъпления, предмет на езиковото обучение, а именно престъпления против околната среда и свързани със събирането на електронни доказателства.

8. Участие на съдия Мариета Неделчева в срещата на Мрежата за разследване и преследване на извършителите на геноцид, военни престъпления и престъпления против човечеството в периода 18-20.04.2023 г.

9. Участие на съдия Калин Баталски в езиково обучение „Английски за партньори в правосъдието: организирана престъпност и международна правна помощ“, организирано от Британското посолство в Република България за времето 21.11. - 25.11.2022 г.

8. През 2023 г. съдия Ангелина Лазарова е изготвила статия, публикувана в електронния бюлетин на ЕСМ.

IV. Организираните обучения от НИП (част от тях по инициатива на НСММСНДРБ), ЕРА и ВСС и други субекти, занимаващи се с организация на обучения в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

Членовете на НСММСНД са приели като своя мисия популяризирането на международните инструменти за сътрудничество по наказателни дела с държавите членки и с трети държави. След влизането в сила на нови нормативни актове, регламентиращи на европейско ниво прилагането на такива инструменти и/или въвеждането на съответните промени в законодателството на Република България по предложение на членовете на Мрежата са били своевременно организирани от НИП съответните обучения. При всяко едно обучение с предмет осъществяване

на международно сътрудничество по наказателни дела, членовете на Мрежата използват възможността да представят както дейността на НСММСНДРБ, така и дейността на ЕСМ и възможностите на уебсайта на ЕСМ, със съдържащата се изключително полезна информация относно контактите на компетентните органи в държавите членки да получат и след това да изпълнят съответния инструмент за международно сътрудничество в Атласа /Atlas/, „Белгийските фишове“ /Fishes belges/, Компедиум /Compedium/, Съдебната библиотека /Judicial Library/, бърза връзка към сайта на ЕМСО и програмата на предвидените международни семинари³. Проведените обучения са както следва:

1. Онлайн обучение на тема „Международно сътрудничество между България и Великобритания след Брезит“, проведено на 27.10.2021 г. с участие като лектори на г-жа Ким Холдън, правен съветник в Британското посолство в Република България и съдия Мариета Неделчева, с оглед въвеждането на съществена промяна в нормативната основа, уреждаща международното сътрудничество на Великобритания с държавите - членки на ЕС след Брекзит. В обучението са взели участие като обучаеми съдиите Андрионика Ризова, Светла Даскалова и Калин Баталски.

2. През 2021 г. съдия Андрионика Ризова е взела участие в следните обучения „Видеоконференция в съда – предизвикателства и добри практики“, „Доказателства, при събирането на които са засягат права по чл.8 от ЕКПЧ и справедливостта на наказателни процес“ и „Съдии – координатори по Европейско право“.

2. Онлайн участие на 22.02.2022 г. на съдия Карамфила Тодорова и съдия Мариета Неделчева в среща, на която е дискутиран въпросът за прилагане на чувствителните подходи към пола на извършителите и на жертвите при борбата с трафика на хора, организирана от Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа.

3. Онлайн среща на членовете на Мрежата с г-н Христо Константинов, представител на „Апис Европа“ АД, проведена на 16.03.2022 г., на която същият е представил информационната платформа CrossJustice⁴. Платформата е била създадена с цел повишаване на знанията и изграждане на компетентност относно правата на заподозрените и обвиняемите в наказателния процес в рамките на европейското съдебно сътрудничество. Същата съдържа два модула. Целта на модула „Правна база данни“ е да подпомогне потребителите в извличането на правна информация за процесуалните права на лицата, заподозрени или обвинени

³ <https://www.ejn-crimiust.europa.eu/ejn2021/Home/EN>

⁴ <https://crossjustice.eu/en/index.html>

в престъпления, като е поставен специален акцент върху актовете на правото на ЕС в областта на съдебното сътрудничество по наказателно-правни въпроси и тяхното транспониране в националното законодателство на всяка от единадесетте държави – членки на ЕС, обхванати от проекта CrossJustice: България, Хърватия, Франция, Германия, Италия, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Испания и Швеция. По време на срещата на членовете на Мрежата бе обяснено от г-н Константинов, че потребителите могат да получат цялостна представа относно уредбата на процесуалните права на лицата, заподозрени или обвинени в престъпления. Информацията е структурирана чрез проследяване на йерархията на източниците по темата, като съдържателният обхват на модула обхваща:

- **Законодателство:** основни международни договори и минимални стандарти; законодателство на ЕС и национално законодателство на 11-те държави членки; текстовете на шестте процесуални директиви, снабдени с допълнителни функционалности за улеснение на потребителя и връзка с модула "Правен помощник";
- **Богата колекция от релевантна съдебна практика** на Съда на ЕС, Европейския съд по правата на човека и практиката на националните съдилища на 11-те държави членки;
- **Експертни материали** - научни публикации, практически ръководства и материали за електронно обучение.

Другият модул, също част от платформата, наречен „Правен помощник“ представлява интерактивен експертен модул, който цели да подпомогне правните специалисти при определянето на приложимите разпоредби от европейското и националното законодателство относно процесуалните права на заподозрени и обвинени в престъпление лица, както в национален, така и в трансграничен контекст.

През 2024 г. членовете на Мрежата получиха покана от г-н Константинов за кандидатстване за участие в конференция, която ще се проведе в гр. Флоренция, Италия на 01-02.07.2024 г. по проекта FACILEX, който надгражда CrossJustice и си поставя за цел да изследва как трите механизма за взаимно признаване в областта на наказателно правното сътрудничество в ЕС (Европейска заповед за арест, Европейска заповед за разследване, Регламент 2018/1805) се прилагат в девет държави членки (България, Хърватия, Франция, Германия, Италия, Полша, Португалия, Испания, Холандия). По отношение на този проект г-н Константинов е информирал членовете на Мрежата, че предстои обучение в НИП, в хибридна форма на 03.06.2024 г. от 10,00 часа до 13,00 часа.

4. Обучение на тема „Международно сътрудничество и взаимно признаване на присъди и решения в областта на обезпечаването на

имущество и конфискация“, проведено на 12-13.05.2022 г. с лектори съдиите Ангелина Лазарова, Мариета Неделчева и Светослава Колева. Обучението е организирано с оглед въведени промени в законодателството на Република България в Закона за признаване, изпълнение, постановяване и изпращане на актове да обезпечаване на имущество и в Закона за признаване, изпълнение и изпращане на актове за конфискация или отнемане и решения за налагане на финансови санкции от Регламент /ЕС/ 2018/1805 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно взаимното признаване на актовете за обезпечаване и конфискация. Промените в двата посочени закона са били приети и публикувани в Държавен вестник, бр. 56 от 2022 г.

5. Обучение на тема „Международно сътрудничество по наказателни дела с Обединено Кралство Великобритания и Съединените американски щати. Актуални проблеми при прилагане на инструментите за правно сътрудничество – ЕЗА, трансфер на осъдени лица, ЕЗР и обезпечаване на имущество и конфискация“, проведено на 15-16.12.2022 г. в НИП, с участието като лектори по покана на членовете на Мрежата от страна на г-жа Ким Холдън, правен съветник в Британското посолство в Република България и от г-н Питър Хапбърн, правен съветник в посолството на САЩ в Република България и представители на Мрежата - съдия Мариета Неделчева, съдия Ангелина Лазарова и съдия Татяна Грозданова. Като обучаеми в семинара са участвали съдиите Калин Баталски и Карамфила Тодорова.

6. Участие на съдия Карамфила Тодорова в семинар „Представяне на анализ „Упражняване на правомощието на българските съдилища да отправят преюдициални запитвания до съда на ЕС по наказателноправни въпроси“ и на анализ на практиката на апелативните съдилища в производствата по възобновяване на наказателни дела от тяхна компетентност по силата на ЗИД НПК – 31.05.2022 г. онлайн.

7. Организирано от ВСС и фондация „ЛИБРе“ през юни месец 2022 г. онлайн полудневно обучение на съдии и прокурори на 24 и на 28.06.2022 г. по проект озаглавен „Обучение по Европейска заповед за разследване“ (Training on European Investigation Order – TREIO). В това обучение като обучаеми са участвали част от членовете на НСММСНД – съдия Ангелина Лазарова, съдия Светослав Иванов, съдия Светослава Колева и съдия Андрионика Ризова с идеята същите да станат обучители и да обучават магистратите при използването на електронната платформа.

Проектът TREIO⁵, по който участва ВСС като представител на Република България, има за цел да разработи и пилотира всестранно трансгранично обучение относно прилагането на Европейската заповед за

⁵ <https://treio.eu/>

разследване (ЕЗР), за да насърчи използването и успешния обмен на формуляри и доказателства за ЕЗР в целия ЕС. Проектът има за задача да приспособи съдържанието към трансграничните специфики (разследващи мерки, сътрудничество, процедури, предпазни мерки, съответствие със защитата на данните) и да предостави видеоурок за техническите аспекти на прилагането на ЕЗР и използването на цифровата система за обмен е-Evidence Exchange /e-EDES/, разработено от ЕК. Беше предвидено обучението да се разпространи в 12 държави членки, които приемат системата в рамките на инфраструктурата на e-CODEX, а именно- Австрия, България, Хърватия, Чехия, Франция, Германия, Гърция, Италия, Литва, Португалия, Словения и Испания.

За реализиране на целите на проекта онлайн участваха (с оглед ограничаване разпространението на заболяването Ковид-19) в три обучения по проекта, предназначени за главни обучители през ноември и декември месец 2021 г. съдия Мариета Неделчева и съдия Татяна Грозданова. Обучителните сесии бяха проведени на английски език, който е и работният език на проекта. На първата обучителна сесия бе уточнено, че обучението на главни обучители има за цел постигането на два основни резултата: (1) да утвърди структурата и модулността на съдържанието, включително избраните практики, съдебна практика, случаи на използване, визуални материали и т.н.; и (2) да допринесе за по-доброто адаптиране на съдържанието на обучението за онлайн среда чрез предоставяне на подходяща обратна връзка и съображения.

Обучителните материали по проекта са много добре структурирани и обхващат всички функционалности на електронната платформа – същност на ЕЗР, издаване на ЕЗР, предаване на ЕЗР, издаване на формуляр Б, както и съставяне на молба за правна помощ и попълване на уведомление за прихващане, както и съдържанието на формуляра на ЕЗР и неговите раздели са коректно възпроизведени.

В процеса на работа бе установено, че електронната платформа eEDES е разбираема и работата с нея е лесна и приятна за магистратите – прокурори и съдии. Самата система води потребителя и му подсказва каква е следващата стъпка при работа с нея. Много полезна опция е възможността системата да показва непопълнените задължителни полета от потребителя, което от своя страна не позволява да бъде изпратена непълна или некоректно попълнена ЕЗР, както и наличието на машинен превод. Прилагането на eEDES би улеснило осезаемо съдебното сътрудничество по наказателни дела между компетентните органи. Използването на тази цифрова платформа съществено би ускорило процеса, като би довело и до засилване на отчетността и спазване на сроковете при попълването и изпращането на формуляр „Б“, приемане за

изпълнение и изпълнение на ЕЗР, както и до цялостно цифровизиране на правосъдието в ЕС.

Въпреки обстоятелството, че в Република България бе проведено първото обучение относно използването на електронната платформа eEDES и въпреки желанието на магистратите да работят с нея, тя все още не е имплементирана в ЕИСС, дори не се работи и пилотно с нея в Република България. Намерението на Европейската комисия е да разшири приложението на тази платформа, като до 2028 г. бъдат включени в нейния обхват всички инструменти за международно сътрудничество.

8. Участие на съдия Татяна Грозданова като лектор, а на съдия Карамфила Тодорова като обучаем, в проведено през октомври месец 2022 г. регионално обучение на съдиите от Софийския апелативен район на тема „Актуални съдебни решения на СЕС по ЕЗА, практически проблеми при приложението на ЗПИИСАНЛСМСЛС“.

9. Съдия Калин Баталски е взел участие в езиково обучение „Английски за партньори в правосъдието: организирана престъпност и международна правна помощ“, организирано от Британското посолство в Република България, в периода 21.11-25.11.2022 г.

10. Участие на съдия Карамфила Тодорова в семинар „Незаконно финансиране“ на 15.02.2023 г., организиран от Британското посолство в София.

11. Участие на съдия Андроника Ризова в семинар на ЕРА „Законодателство на ЕС в областта на отпадъците и борба с престъпленията срещу околната среда“ – гр.София, 15-17.02.2023 г.

12. Участие на съдия Калин Баталски в обучение „Решенията на СЕС за България по ЗСРС и ЗЕС. Практиката на ЕСПЧ срещу други държави за тайния контрол и наблюдение“ – 23 - 27.04.2023 г.

13. Участие на съдиите Андроника Ризова, Карамфила Тодорова, Светла Даскалова, Светослава Даскалова и Татяна Грозданова, в учебно посещение за проучване на добри практики в ЕСПЧ, 10.04.- 13.04.2023 г. в Страсбург, Франция, а в периода 25.09 - 29.09.2023 г. на съдия Мариета Неделчева, организирано от НИП.

14. Участие като лектор на съдия Мариета Неделчева в периода 18-28.04.2023 г. в онлайн обучение „Европейска и национална рамка на Европейската заповед за разследване и спазването на основните права“. В онлайн обучението на вниманието на участниците е била представена и електронната платформа eEDES и нейните функции за цифров обмен на ЕЗР и молби за правна помощ и събраните вследствие на тези инструменти доказателства.

15. Участие като лектор на съдия Мариета Неделчева в регионално обучение в Окръжен съд – Ловеч на 09.06.2023 г. на тема „Международно сътрудничество по наказателни дела с Кралство Великобритания и САЩ“.

16. Участие като лектор на съдия Мариета Неделчева в обучение проведено в Окръжен съд – Шумен на 13.10.2023 г. на тема „Международно сътрудничество по наказателни дела с Обединеното кралство и САЩ. Актуални проблеми при прилагане на инструментите за правно сътрудничество – ЕЗА, трансфер на осъдени лица, ЕЗР и обезпечаване на имущество и конфискация“

17. Участие като лектори на съдиите Мариета Неделчева, Светослава Колева и Татяна Грозданова в периода 25 - 27.10.2023 г. в семинар на тема „Преглед на инструментите за международно съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси в страните членки на ЕС и трети страни – ЕЗА и процедура по екстрадиция, ЕЗР и искане за правна взаимопомощ, трансфер на осъдени лица, конфискация и замразяване на активи“, проведено в рамките на „Каталог +“ на ЕМСО.

18. Участие на съдия Карамфила Тодорова в обучение „Криптовалута и борба с прането на пари“ – 20-21 ноември 2023 г. организиран от Базелския институт и НИП.

19. Участие на съдия Карамфила Тодорова като лектор в уебинар „Пране на пари. Специфики на разследването при липса на данни за предикатното престъпление.“ – НИП, 23.11.2023 г.

20. Участие на съдия Андрионика Ризова в обучение по юридически английски език – наказателноправни въпроси, 21-23.11.2023 г.

21. Участие на съдия Мариета Неделчева в периода от 20 до 25.11.2023 г. във визита, организирана от Европейската комисия във връзка с извършване на оценка на Република Латвия в рамките на Десетия кръг за взаимни оценки, както и изготвянето на доклад, който е приет от ЕК на 13.03.2024 г.

22. През 2023 г. съдиите Ангелина Лазарова, Мариета Неделчева, Светослава Колева и Татяна Грозданова са участвали в изготвянето на помагала в НИП, отнасящи се до дейността на първоинстанционния и второинстанционния съдебен състав, в това число и в частта, касаеща оказване на международноправно сътрудничество по наказателни дела.

V. Участие на съдиите - членове на Мрежата в проекти, срещи и обучения в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

С оглед на задачите, които изпълняват членовете на НСММСНДРБ, които са едновременно и звена за контакт в ЕСМ, а именно - оказване на ефективна и своевременна правна помощ във връзка с международно сътрудничество по наказателни дела, те следва винаги да бъдат много добре информирани относно правните инструменти за международно сътрудничество и националното законодателства на Република България,

регламентиращи тази сфера на правото, както и практиката на Съда на ЕС и ЕСПЧ.

В изпълнение на тези задачи членовете на Мрежата се включиха в редица събития в качеството на организатори, лектори или обучаеми. Някои от тези събития са следните:

1. Участие на членовете на НСММСНД (съдия Неделчева и съдия Грозанова) в попълването на част от въпросник във връзка с Деветия кръг взаимни оценки на държавите членки на ЕС на тема „Инструменти за взаимно признаване в областта на лишаването от свобода и мерките, ограничаващи лишаването от свобода“. Оценката в рамките на този кръг обхваща актуални въпроси на прилагане на рамкови решения 2002/584/ПВР (относно ЕЗА), 2008/909/ПВР (относно трансфера на осъдени лица между държавите членки на ЕС), 2008/947/ПВР (относно пробационните мерки и алтернативните санкции) и 2009/829/ПВР (относно мерките за процесуална принуда, различни от задържането под стража). На 09.12.2020 г. съдия Неделчева участва в онлайн среща с оценяващия екип. В периода 13-17.09.2021 г. съдиите Карамфила Тодорова и Мариета Неделчева участваха в присъствена среща с оценяващата група в рамките на оценъчната визита във връзка с Деветия кръг за взаимни оценки между държавите членки, проведена в Република България.

В изготвения доклад, приет от Съвета на Европейския съюз, документ 5985/22, публикуван на 04.02.2022 г., озаглавен Evaluation report on the Ninth round of Mutual Evaluation on Mutual recognition legal instruments in the field of deprivation or restriction of liberty е дадена висока оценка на НСММСНДРБ, като е посочено, че участниците в нея съществено допринасят за разпространението на материали и знания и извършването на консултации между практики. Посочено е още, че ефективното прилагане на Рамково решение 2008/909ПВР и приноса на Мрежата от съдии и прокурори следва да бъде оценен по достойнство. С оглед констатираната ефективност на НСММСНДРБ и прокурорската мрежа, тяхното съществуване е посочено като добра практика съществуваща в България /в т.9.3 от Доклада/ в областта на международното сътрудничество по наказателни дело и останалите държави членки са насърчени да създадат такива мрежи от практикуващи съдии и прокурори, които имат специален интерес в областта на съдебното сътрудничество по наказателни дела.

Със същия доклад бяха дадени препоръки за провеждане на специализирани обучения за съдебните власти по отношение на механизма на рамковите решения, чието прилагане бе предмет на оценъчната визита и доклада. Също така е дадена препоръка в случай, че е подходящо, в

прилагането на тези правни инструменти да бъдат обучавани не само съдии и прокурори, но и адвокати и служители в затворите и пробационните служби.

2. С оглед на експертизата, която притежават съдиите Карамфила Тодорова и Светослава Колева, членове на Мрежата, те участваха през 2022 г. в работната група, сформирана от Министерството на правосъдието за изменение на Закона за екстрадицията и европейската заповед за арест.

3. Съдия Ангелина Лазарова е била член на Съвета за партньорство към ВСС на Република България и на различни работни групи, вкл. РГ 33 към МП, като е участвала в заседанията на същите през 2023 г.

4. През 2022 – 2023 г. съдия Мариета Неделчева и съдия Татяна Грозданова са участвали в работната група, сформирана в МП за подготовка на законодателни изменения с цел подобряване на изискванията за ефективна съдебна защита при издаване на Европейската заповед за разследване във връзка с решения на Съда на Европейския съюз по дело С-852/19 и дело С-724/19 с предмет – преюдициални запитвания на Специализирания наказателен съд за тълкуване на разпоредби от Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. относно Европейската заповед за разследване по наказателно-правни въпроси и на Хартата на основните права на Европейския съюз.

5. През 2023 г. съдия Ангелина Лазарова е изнесла публична лекция във ВИНС – Варна.

6. Участие на съдия Ангелина Лазарова през 2023 г. като лектор в две национални обучения по проекта INNOCENT, организирани от Фондация „Право и Интирнет“⁶.

7. Участие през 2023 г. на съдия Ангелина Лазарова в обучение на Организацията на жените съдии в Мексико и в 40-ата Пленарна среща на комисията по ефективност на правосъдието на Съвета на Европа в Страсбург, Франция.

8. Попълване от членовете на НСММСНД (съдия Неделчева), януари месец 2023 г., на част от въпросник във връзка с 10-тия кръг взаимни оценки на държавите-членки на ЕС на тема прилагането на Директива 2014/41/ЕС относно Европейската заповед за разследване по наказателноправни въпроси (Директивата относно ЕЗР). През март месец 2023 г. в рамките на три дни бе проведена среща в Съдебната палата в гр.София на екипа, изготвящ оценката за България по прилагане на този правен инструмент с представители на Министерство на правосъдието, ВКП, прокурори от ОП- Бургас и ОП-Варна, както и членове на Мрежата –

⁶ <https://www.netlaw.bg/bg>

съдиите Ангелина Лазарова, Калин Баталски и Мариета Неделчева. Участие на съдиите Ангелина Лазарова и Мариета Неделчева при проверка на изготвения вече доклад и даване на препоръки от страна на Република България към другите държави - членки на ЕС и към Европейската комисия във връзка с прилагането на Директива 2014/41/ЕС.

На 21.12.2023 г. бе публикуван доклада от Десетия кръг за взаимни оценки, отнасящ се до Република България – документ 13305/1/2023 REV 1 на уебсайта на Европейската комисия⁷.

9. През 2023 г. съдия Лазарова е координирала 3 обучения, организирани от ЕМСО и имащи отношение към международното сътрудничество по наказателни дела. Съдия Лазарова през 2023 г. е участвала и в срещите на Подгрупата „Наказателно правосъдие“ на ЕМСО в гр.Мадрид, Испания и гр.Брюксел, Белгия.

10. Съдиите Ангелина Лазарова, Андроника Ризова, Мариета Неделчева, Светла Даскалова, Светослава Колева и Татяна Грозданова са участвали през месец юни 2023 г. в 30-ия конгрес на ФИДЕ (FIDE) в гр.София, България.

11. Съдия Лазарова е изготвила научен доклад от научна конференция на ВИНС – Варна и множество статии, публикувани на платформата по съдебна етика на НИП.

12. През 2023 г. съдия Ангелина Лазарова е участвала като лектор в обучение на Организацията на жените съдии в Мексико.

VI. Извършена работа по актуализиране на страницата на ВСС, раздел „Съдебна мрежа по наказателни дела“ и страницата на Европейската съдебна мрежа.

Членовете на НСММСНДРБ имат за задача непрекъснато да актуализират информацията в уебсайта на ВСС, отнасяща се до Мрежата. В тази връзка непрекъснато се обновява сайта с нова информация, като е осъвременен списъкът на членовете на НСММСНД и контактите на същите⁸. През периода 2021 г. - 2023 г. са публикувани на страницата на ВСС документи, свързани с механизма на осъществяване на съдебно сътрудничество с Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия, както и нов Наръчник за издаване и изпълнение на европейската заповед за арест, публикуван от ЕК през ноември месец 2023 г.

⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13305-2023-REV-1/en/pdf>

⁸ <https://vss.justice.bg/page/view/2852>

На сайта на ВСС, в подраздел „Мрежа по наказателни дела“, предстои да бъде публикуван и списък на конвенциите и многостранните и двустранни договори, по които Република България е страна и които имат отношение към международното сътрудничество по наказателни дела.

VII. Комуникация.

През отчетния период членовете на Мрежата активно комуникираха помежду си, като си оказваха помощ един на друг или предоставяха информация, свързана с дейността им при разговори по телефона или чрез използване на имейл. Съгласно чл.27 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ, приети с решение на Съдийската колегия на ВСС по Протокол №9/13.03.2018 г., Съдийската колегия на ВСС, чрез Комисията по атестирането и конкурсите към Съдийската колегия на ВСС, осъществява методическото ръководство и координацията върху работата на мрежата. Установена е електронна комуникация между членовете на Мрежата по отношение на това да обменят помежду си информацията и материалите, които са получили при участие в семинар, отнасящ се до международното сътрудничество по наказателни дела, публикувано решение на Съда на ЕС и други материали. Материалите се изпращат до всички членове по електронен път, за да се запознаят с тях и да имат възможност да надграждат знанията си в областта на международно-правното сътрудничество по наказателни дела.

Съгласно изготвената годишна програма за периода 2021 г. - 2023 г. на Мрежата, бе направено предложение за предоставяне на 2 абонамента за ползване на правно информационната система „Апис Софита“ на английски език. Предложението бе уважено от СК на ВСС и членовете на Мрежата разполагат с нормативната база на английски език.

На електронната страница на НИП бе създаден форум, посредством който членовете на Мрежата могат да общуват помежду си по възникнали въпроси, свързани с осъществяването на помощ по международно сътрудничество по наказателни дела. Констатацията обаче е, че този форум не се използва активно от членовете на Мрежата.

Съгласно чл.28 от Правилата Дирекция „Международна дейност“ на ВСС съдейства и координира обмена на информация между членовете на мрежата, националното лице за контакт и Съдийската колегия на ВСС. Така установеният механизъм на комуникация действа бързо и ефективно и обслужва в пълна степен нуждите на Мрежата, като всички писма и предложения бяха своевременно придвижвани до техните адресати от Дирекция „Международна дейност“.

В отчетния период следва да се отбележи, че продължи традиционно добрата комуникация със Секретариата на Европейската съдебна мрежа.

Ефективно се осъществява обменът на информация между Секретариата и Мрежата, като за всяка регулярна или пленарна среща на ЕСМ сме уведомявани своевременно. Винаги членовете на Мрежата при необходимост са получавали необходимата информация и подкрепа от ръководителя и експертите, които работят в Секретариата. Такъв пример е предоставянето на необходимата информация от държавите членки относно средствата за защита, с които разполагат в националните си законодателства при разпит на свидетели с видеоконферентна връзка и при претърсване и изземване. В края на декември месец 2021 г. въпросите на НСММСНД бяха разпространени сред контактните точки на държавите членки и в много кратък срок отново чрез Секретариата бяха получени отговори от по-голямата част от колегите. С оглед на тази бързина преди Националната среща, която се проведе на 09.12.2021 г. информацията бе анализирана и докладвана на участниците в срещата. Следва да се подчертае много добрата инициативата на Секретариата за организиране на езикови обучения за звената за контакт на английски език. Освен, че тези обучения повишават езиковата култура на участниците в определени области на международното сътрудничество по наказателни дела, те спомагат и за създаването на лични връзки и контакти между участниците и оттам водят до повишаване на взаимното доверие между контактните точки.

В няколко случая в периода 2021 – 2023 г. членовете на Мрежата са се обръщали за оказване на помощ, отнасяща се до правното сътрудничество по наказателни дела към националния представител на Република България в Евроюст – прокурор Иванка Которова, впоследствие през 2023 г. към следовател Бисерка Стоянова и заместника на националния представител - прокурор Елка Ваклинова, както и към асистента на националния представител прокурор Ивайло Илиев, като винаги е получавано бързо и ефективно съдействие от тяхна страна. Създадени са добри връзки и комуникация с членовете на Националното бюро в Евроюст и винаги при нужда същите оказват своевременна и ефективна помощ.

Общуването с „Международния отдел“ на ВКП също е максимално улеснено и ползотворно, като същото се осъществява както лично по телефона, така и в условията на служебни срещи между прокурорите и съдия Неделчева, с оглед на това, че работят в една сграда. Винаги своевременно са били разпределяни местата за участниците в регулярните и пленарни мрежи, както и в езиковите обучения за контактните точки от прокурорската и от съдийската мрежа. В началото на 2022 г. между контактните точки в ЕСМ - прокурори и съдии бяха разпределени белгийските фишове с цел тяхното попълване на английски език и публикуването им в сайта на ЕСМ. Също така бе разпределено и

попълването на въпросниците за 9-ия и 10-ия кръг на взаимна оценка, както и бе уточнено участието на български прокурори в срещата с оценяващия екип през месец март 2023 г.

Комуникацията между членовете на Мрежата и служителите на Министерството на правосъдието, отговарящи за международното сътрудничество по наказателни дела, тече гладко и безпроблемно. Членовете на Мрежата своевременно са уведомявани за проведени заседания на Координационния комитет в областта на съдебното и полицейското сътрудничество по наказателно правни въпроси (CATS), както и на Работната група „Сътрудничество па наказателни правни въпроси“ /РГ СОРЕН/. От МП са изпращани регулярно въпросници за попълване или за даване на мнение от членовете на Мрежата в областта на международното сътрудничество по наказателно дела, като мнението на членовете на Мрежата винаги е било вземано под внимание. Своевременно от Министерство на правосъдието ни бе предоставен преведен новият Наръчник за издаване и изпълнение на ЕЗА, издаден през ноември месец 2023 г. Винаги при нужда ни е оказвано необходимото компетентно съдействие в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

Незаменим партньор на членовете на Мрежата в работата им в областта на международното сътрудничество е и Националният институт на правосъдието. Във всички случаи на идентифицирана нужда от обучение в областта на международното сътрудничество, обученията са били организирани и провеждани своевременно с активното участие и с подкрепата на НИП. Освен това НИП създава и условия за надграждане на знанията на членовете на Мрежата чрез осигуряване на тяхното участие в конференции или учебни посещения. Така по инициатива на НИП голяма част от членовете на НСММСНД участваха в 30-ия конгрес на „ФИДЕ“, който се проведе в гр. София през месец юни под егидата на българския съдия в СЕС – Александър Арабаджиев, както и участваха в учебно посещение в ЕСПЧ, гр.Страсбург, Франция. Отново по инициатива на НИП през 2023 г. бе направено предложение до ЕСМА за организиране на специализирани обмени на контактни точки на ЕСМ, но към момента няма отговор дали това предложение ще бъде реализирано.

Членовете на Мрежата предвид на новоустановените модели на престъпно поведение и значителното увеличаване на кибер престъпленията, идентифицират нуждата от провеждане на обучение в областта на събирането и цененето на електронните доказателства в наказателното производство. Нужда от организиране и провеждане на серия обучения с цел популяризиране на различните правни инструменти за международно сътрудничество има и в областта на пробационните мерки и алтернативните санкции, мерките за процесуална принуда,

различни от задържането под стража, обезпечаване на имущество и конфискация и популяризиране на електронните ресурси на страницата на ЕСМ с оглед старта на функционирането на изцяло обновения уебсайт на ЕСМ. Необходимост от обучения е налице и относно най-новите изменения на Закона за екстрадицията и европейската заповед за арест и на Закона за европейската заповед за разследване.

Членовете на Мрежата в изследвания период усилено продължиха да надграждат своите знания в областта на международното сътрудничество по наказателни дела и използването на различни дигитални платформи за обмен на международни инструменти за сътрудничество и събраните доказателства вследствие на изпълнението на европейски заповеди за разследване и молби за правна помощ. Членовете на Мрежата продължиха и ще продължат да осъществяват своята мисия да оказват помощ на колеги от страната и чужбина в областта на международното сътрудничество по наказателни дела, както и да добиват нови знания свързани с дигитализацията на правосъдието и предаването на тези знания на колегите си от България.

Като обобщение следва да бъде отбелязано, че пандемията причинена от заболяването Ковид-19 остави дълбок отпечатък във всяка една сфера от живота ни. Осъществяването на международното сътрудничество с оглед избягване на разпространение на заболяването премина изцяло по електронен път, което пък от своя страна показва колко ефективно и бързо може да се работи, когато всяка информация се препредава по електронен път. В отговор на това се забелязва огромен напредък в дигитализацията на правосъдието, респ. в международното сътрудничество. Все по-често се говори за използване на изкуствения интелект в правосъдието като такива системи за превръщане на гласа в текст, с оглед избягването използването на протоколи и закрепването на извършените действия в писмен вид на хартия, както и анализиране на големи бази данни. Все по-често се говори за изкуствения интелект и предизвикателствата, който поставя неговото използване най-вече в областта на правосъдието, както и нормативното регулиране на използването му и етичните предизвикателства, които това поражда.

17.05.2024 г.

Мариета Неделчева

Съдия в Окръжен съд - София
Национално лице за контакт
на НСММСНДРБ